

Mõned meenutused möödunud talvest

Jõulukuuse ärasaatmine.

Mutionu peol.

Vastlarralli.

Kuigi väljas on juba suur kevad ja möödunud talve paksust lumest ja külmast ei taha enam undki näha, on lasteaial sellest talvest nii mõndagi meenutada.

Jaanuari algul "saatsime kuuse" ära – meie väike kuuseke oli oma töö ära teinud ning kaunistanud meie saali juba detsembrikuust saadik – nüüd läks ta oma karpi tagasi, et oodata järgmisi jõulupühi.

Et sel õppeaastal piparkookide küpsetamist ei toimunud, siis seda suurem rõõm oli sõbrapäeva paiku koos suurte sõpradega koostada küpsiseid valmistada.

Sõbrapäevale järgnes kohe vastlapäev – peale liulaskmise prooviti veel jõudu mitmelgi alal nagu näiteks võidujooksus neljakäpuli lumes. Kes jõudis kaugemale joosta, sellel pidid pikemad juuksed kasvama! Pärast vastlarralli maitsesid hästi nii hernesupp kui vastlakuklid.

Eriti vahva ettevõtmine oli lumelinna ehitamine, kuhu koolirahvas samuti

lasteaia kaasas. Ainukeseks segavaks asjaoluks ehitamise juures oli käre külmataat ning veepuudus, kuid vaatamata sellele sobis meie kilpkonnaonu suurepäraselt teiste, varem valmishitatud lumelinnaasukate juurde.

Vabariigi aastapäev möödus mõnuses ja väikeses lasteringis – kodulaulude ja mängude saatel. Maja kaunistasid laste enda maalitud küünlahoidjad.

Märtsis toimus tüdrukute nädal, kus jälgiti tüdrukute tegemisi ja ühel päeval istusid meie saalis ehtsad printsessid.

Teatrikuu puhul tehti teatrit, kus Terakeste rühm oli lavastanud Mutionu peo ja Rukkilillede rühm mängis lugu sellest, kuidas jänese-ema porgandipirukat küpsetas.

Tahan tänada koostöö eest kõiki lapsevanemaid, koolirahvast ning kolleege ja soovin kõigile rõõmsat alanud kevadet!

Asta Laas
juhataja

Külas on printsessid.

Jäneseema pakub porgandipirukaid.

Lumelinna Kilpkonna osakond.

Laste maalitud küünlahoidjad.

Avo Pöder

Linnapea veerg

Head võhmalased!

Erakordselt lumine talv on selja taha jäänud ja õhus on tunda juba kevade hõngu. Paraku ei ole pilt, mis avaneb pärast lume sulamist just kõige meeldivam: lume sulades on paljastunud teede äärtes hulgaliselt koerte väljaheiteid. Tuleb koputada koerapidajate südametunnistusele ja meenutada, et koerapidamine eeldab ka teatud kohustuste võtmist ning oma koera järelt peaks kõik jäägid ära koristama. Loomulik oleks, et seda teeks koerapidaja ise, mitte inimesed, kes vastutavad linna heakorra eest. Kui käia ringi vanades Euroopa riikides, siis on üpris loomulik, et koeraga jalutama minnes võetakse kaasa väike kilekotike ja oma lemmiku väljaheited korjatakse kokku. Harjumusi on raske muuta, kuid loodan, et ka meie inimeste mõttemaailm selles valdkonnas hakkab muutuma ning enda kohustusi ei lükata teiste kaela. Kindlasti ei käi eelnev jutt kõikide koerapidajate pihta ja nii mõnedki koristavad oma lemmiku järelt korralikult, kuid vaadates praegust pilti, siis julgen küll arvata, et suur osa koeraomanikest ei hooli oma kohustustest. Seega, kui koeraga jalutama lähete, siis kilekott tasku!

Kevade saabudes vaatame tavaliselt kriitilisemalt ka oma linna heakorda. Hea on vaadata, et paljudes õuedes juba toimetamine käib, samuti on Võhma ELKO juba asunud linna heakorda parandama. Nagu igal aastal on Võhmas ka sel aastal kavas korraldada ettevõtmisi linna väljanägemise parandamiseks: 30. aprillil koristavad Võhma Gümnaasiumi õpilased ja õpetajad linnatänavaid, maanteede ääri ja muid räämas paiku.

1. mail korraldame tavaks saanud heakorrapäev, kuhu on oodatud kõik inimesed, kellele läheb korda meie linna parem väljanägemine. Koguneme linnavalitsuse juurde kell 10 ja sealt suundume koristama erinevaid paiku linnas. Kaasa võib võtta erinevaid tööriistu (rehad, labidad, saed jne). Pärast tööde lõppu kella ühekahe paiku on plaanitud ka väike kehakinnitus.

Teeme koos oma kodupaiga ilusamaks!

Teeme ära!

Austatud linnarahvas!

1. mail toimub

SUUR TALGUPÄEV

Ootame Teid koos tööriistadega
(rehad, labidad)

kell 10.00 linnavalitsuse juurde.

Võhma linnavalitsus

Tere, kevad!

Möödunud on rasked talveajad ja päev-päevalt eredamalt vaatab meie peale kevadine päike. Elu looduses tärkab taas oma värvikirevuses. Käesolev aasta on meile pakkunud üle aegade rikkalikku lumevaipa koos külmade ilmadega ja seejärel rohkelt kevadist sulavett ning sellest tingitud üleujutusi. Kiirelt ilmusid esimeste kevadekuulutajatena esimesed kevadlilled ja linnud. Loodus kogu oma olemusega näitab aasta-aastalt meile, et oleme vaid üks osakene temast ja paratamatult peame alluma tema seadustele, millised on ülimad meie poolt kehtestatud ees.

Kogesime, kuidas ühe vulkaani tegevus seisatas lennuliikluse, luues kaose inimese poolt loodud hästi töötavas süsteemis. Selliste sündmustega kokku puutudes liigub kahtlemata mõte

sellele, et milline on minu osa, minu ökoloogilise jala jälje suurus. Ja kas me kõik koos anname kunagi Maale meid ennastki hävitava jalalöögi. Kevadine sula tõi nähtavale osakese sellest. Tänu hoolsatele koristajatele ja neile kõigile, kes midagi reostavat loodusesse ei visanud, on meil meeldivam käia avatud silmadega ja nautida looduse ilu. Varsti lisavad meie tublid inimesed sellele omapoolse ilu veel lillede istutamisega ja hooldamisega. Kui me üheskoos suudame seda kõike hoida, on meil juba nii loodavatest positiivsetest emotsioonidest terviski tunduvalt parem.

Ümbritseva mõjudest tingituna on ju palju kirjutatud, laule loodud ja pilte maalitud. Iga inimene otsib midagi oma natuurile vastavat – kes saab positiivset energiat lihtsast jalutuskäi-

gust meie rabades ja metsades, kes matkast tundmatutes piirkondades, mägedes, mere või muu puhta veekogu ääres, kes seemet mulda külvates. Ilu on vaataja silmadega, ta võib olla ja ongi meist igaühe jaoks erinev. Kahtlemata on ta aga vajalik nagu hea naligi, mis vahel sunnib meid südamest naerma ja mille kogemise järel tunned end kohe kuidagi natukenegi paremini.

Kutsungi kõiki meie linnakese inimesi siinkohal

üles hoidma seda ühist ilu ja head, mis meil olemas on ja mida vähemalt osa meist juurde loob. Haaramine seda enesesse järgneval suvel ja ka sügisel, samuti meie põhjamaisel talvel, mis oma erilistele raskustele vaatamata sisaldab samuti palju ilu. Uskuge mind, see võib meid teinekord aidata rohkem kui arstirohi.

Kõike head soovides,

Ants Pihlak

Päästeamet annab teada

Kevadine suurpuhastus korstnas

Päästeteenistus tuletab meelde, et saabuvad soojemad ilmad ja kevad on sobiv aeg mõelda korstnapühkimise ja kütteseadmete hooldamise peale. Lõppev külm ja pikk talv on kütteseadmetele pannud suure koormuse, mistõttu tuleks oma kütteseadme lasta asjatundjal kriitilise pilguga üle vaadata. Tuleohutuse tagamiseks tuleb lisaks lõõride puhastamisele kontrollida, et ahi ja korsten oleks pragudeta ning tahmaluugid tihedalt suletud. Kevadel hooldatud kütteseadme ja puhastatud korstnaga on kindlasti sügisel algavale kütteperioodile kindlam tunne vastu minna.

Tuleohutusosalast nõu ja korstnapühkijate kontakte saab küsida ka päästeala infotelefonilt 1524.

Lõkke tegemisel arvesta kõikide ohtudega!

Kevadised heakorratööd toovad alati endaga kaasa ka lõkketegemise. Selleks, et lõkkest ei saaks alguse kulpõleng, tuleb täpselt järgida tuleohutusnõudeid.

Lõket võib teha üksnes tuulevaikse ilmaga, tugeva tuulega lendavad sädemed kaugele ja tagajärjed võivad olla päris karmid. Ohutuse tagamiseks peab lõkkease olema metsast vähemalt 30 meetrit ja hoonetest vähemalt 15 meetrit eemal. Tuleb jälgida, et lõkkease lähimbruses ei oleks kergesti süttivaid materjale või kulu ja kindlasti varuda endale käeulatusse esmased kustutusvahendid (näiteks ämber veega või liivaga,

märjad oksad). Pärast tuleb hoolitseda, et tulease saaks korralikult kustutatud, kasutades selleks vett, mulda või liiva. Kodustest või väikesematest lõkkest päästeteenistust teavitama ei pea.

Kulpõletamine on keelatud!

Kulpõletamine on keelatud tuleohutuse ajal ehk lume sulamisest kuni sügisvihmade saabumiseni. Kulpõletamine on karistatav rahalise trahviga, millele lisandub tekitatud keskkonnakahju.

Tihti saab kulpõleng alguse järelevalveta jäetud lõkkest või ohutusnõuetele mittevastavast tule tegemisest. Hooletu tule tegemise eest vastutab küll tule süütaja, kuid selle tagajärjed võivad saatuslikuks saada

kõigile ümbruskonna inimestele, loomadele, hoonetele ja loodusele. Päästeteesus soovib jälgida, et naabrid kulu põletamise keelust ning tuleohutusnõuetest lõkke tegemisel kinni peavad, sest tule levik ei tunne maavalduste piire.

Abisaamisel on oluline varakult avastatud õnnetus ja korras juurdepääsuteed

Päästeteenistus on mures maapiirkonnas üksi elavate vanemate inimeste pärast.

Hajaasustusega piirkonnas avastatakse tulekahju liiga hilja ning traagilised tagajärjed on seepärast vältimatud. Päästeteenistus palub tähelepanuga suhtuda oma lähedastesse, tuttavatesse, naabritesse ning tule-

tada neile meelde suitsuanduri vajalikkust ja abistada vanemaid inimesi elu päästava seadme paigaldamisel.

Kui linnade ja suuremate asulate puhul on operatiivabi juurdepääs ja kohale jõudmine suhteliselt lihtne ja kiire, siis ääremaadele jäävate metsataludeni jõudmine võib olla raskendatud. Siinkohal tuletabki päästeteesus inimestele meelde ja paneb südamele, et operatiivse abi efektiivsus õnnetuse korral sõltub suurel määral juurdepääsuteede läbitavusest. Seetõttu on just maapiirkondades hea oma kodu juurdepääsu tee korras hoida.

Erki Rimmelkoor
Lõuna-Eesti
päästeteesus
Ennetustöö büroo
juhataja

Pensioniea tõstmine – kelle arvel?

Pensioniea tõstmise seaduseelnõu algatamisega ja Riigikogus vastuvõtmisega on valitsusliidul olnud väga kiire. Pensioniea tõstmine puudutab kogu ühiskonda ja mitte ainult neid, kel pensioniiga tõuseb. Selline otsus mõjutab kõikide Eesti inimeste toimetulekut, tervist ja heaolu nii olevikus kui ka tulevikus. Põhjalikult analüüsivõimega pensioniea tõstmise sotsiaalseid mõjusid, suruti arutelu kitsalt rahanduslikele mõjudele, tuues ainukeseks argumentiks, et kehtivast sotsiaalmaksust ei piisa riiklike pensionide maksmiseks. Võrdluseks vaid niipalju, et Eesti riigi sotsiaalkulutused on 12% SKP-st, Euroopa Liidus keskmiselt kaks korda rohkem! Taoline sotsiaalvaldkonna viirelemine on tingitud parempoolsete valitsuste taotletud madalast maksubaasist, st suurema sissetulekuga inimeste soosimisest. Meil puudub Euroopas omaks võetud solidaarsus, kus paremini teenivad inimesed panustavad tunduvalt rohkem, et oleks tagatud kogu ühiskonna heaolu. Meil aga jätkub kauboikapitalism, kus väike hulk rikkaid ja enamuse hädavaevalt toime tulevaid või vaesuses viirelevaid inimesi. Eelnõu seletuskirjas on välja öeldud, et eesmärk on hoida keskmist pensioni 40% juures keskmisest palgast!!! Euroopa Liidus on see keskmiselt 60-70%. Võib järeldada, et valitsusliit tahab igavesti

Jaak Aab, riigikogu liige

loobuda inimväärselt pensionist! Kuhu veel? Valija aga on endiselt pimestatud „rikastest ja ilusatest“ ning usub muinasjutte, saamata aru, et valitute otsustused on enamusele nende valijatele kahjulikud.

Sealjuures vaikitakse maha, et just negatiivsed tagajärjed inimestele, ühiskonnale, mis põhjalikult käsitlemata, mõjutavad pikemas perspektiivis ka rahanduslikku jätkusuutlikkust. Põhiliselt arutati pensioniea tõstmist vaid valitsuskabineti vaikuses, puudus laiem debatt teadlaste, sotsiaalpartnerite, avalikkuse osavõtul. On üsna selge, et pensioniea tõstmist oli valitsusliidul vaja vaid ühe eesmärgi saavutamiseks, ühe Jumala kummardamiseks. See eesmärk, mis valitsuse arvates põhjendab ka eesti inimestele kõige hullemad abinõud, on muidugi euro. Peale meid tulgu või veeuputus! On näha, et Reformierakonna ja IRL-i järgmiste riigikogu valimiste vankri ette on pöhivedajana

rakendatud eurole üleminek. Millist kahju aga tehakse eesti inimestele nende otsustega iga hinna eest euro saavutamiseks, ei vaevuta isegi tõsiselt analüüsima. Pensioniea tõstmisega tahetakse aritmeetilisel ja mehhaaniliselt tõestada, et Eesti riik on finantsiliselt jätkusuutlik. Riigi ja ühiskonna nii rahanduslik kui ka sotsiaalne jätkusuutlikkus sõltub aga suuremas määras just inimeste füüsilisest ja moraalsest võimest töötada, nende haridusest, ettevalmistusest ja tervislikust seisukorrast. Kas eesti rahvas aga taoliste otsuste tagajärjel on jätkusuutlik, me täna vastust ei saa. Nii-moodi kiirustades meie tuleviku jaoks oluliste otsustega, tahtes aritmeetikaga tõestada Euroopa ees meie „tublidust“, võime me oma ühiskonna jätkusuutlikkust hoopis kahjustada. Euro on muidugi paratamatult vajalik, oleme ju Euroopa Liidus, kas aga sellise kiirustamise ja sellise hinnaga. Hiljuti avalikustati Eesti inimarengu aruanne, mille põhilised küsimused puudutavad just meie ühiskonnas süvenevaid negatiivseid sotsiaalseid arenguid. Miks ei tahtnud valitsusliit seda aruannet ja selle järeldusi Riigikogus põhjalikumalt arutada, enne kui kiirustada pensioniea tõstmisega? Miks ei kuulata meie teadlaste hoiatusi ja soovitusi Eesti arengu planeerimisel, selle üle otsustamisel?

Nüüd aga mõningatest teemadest ja otsustest, millega minu arvates tuleks tõsiselt tegeleda enne pensioniea tõstmist. Esimene probleemidering on rahvatiku halvad tervisenäitajad. Eelnõu seletuskirjas oli valitsus teinud mitmeid võrdlusi teiste Euroopa riikidega, mis puudutab pensioniiga, püüdes nende võrdlustega tõestada pensioniea tõstmise vajadust. Samas ei ole seletuskirjas meie inimeste tervisenäitajate võrdlust samade Euroopa riikidega. Miks seda pole tehtud, on ju arusaadav. Tervisenäitajate osas oleme kõige kehvemate hulgas. Tervis aga mõjutab kõige enam inimeste töövõimet, kehva tervise tõttu ei suuda juba praegu suur osa eesti inimestest töötada praeguse pensionieani, vaid on sunnitud minema töövõimetuspensionile või eelpensionile. Erinevad uuringud aga tõestavad, et inimeste kehva tervise põhjuseks on eelkõige halvad töötingimused, puudulik töötervishoid.

Just viimasest järeldusest tuleneb teine otsustamisvõime – tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse ehk TÕKS-i loomine. TÕKS motiveeriks senisest tunduvalt enam töötajaid parandama töötingimusi ja töötervishoidu, parandades seega töötajate tervislikku olukorda ja võimet ka vanemas eas töötada. Halvemat töötingimuste eest tuleb töötajal kindlustusele

rohkem maksta, kindlustus aga korvaks tööõnnetustest ja kutsehaigustest tuleneva kahju ning aitaks inimestel taastada töövõimet.

Kolmas teema on eripensionide, soodustingimustel pensionide ja väljatöötatud aastate pensionide süsteemi muutmine selliselt, mis teeks inimestel võimalikuks kauem ja täie töövõimega töötada. Ka seda teemat on valitsus käsitlenud lihtsustatult, tahtes nimetatud pensionid lihtsalt kaotada. Kui on sellised valdkonnad, kus töö iseloomust või kahjulikkusest ei ole võimalik töötada üldise pensionieani, tuleb seda kompenseerida töötajale pensioniga. Ka riik kui töötaja võiks maksta tööpensionit politseinikele, kaitsevõimeväelastele ja päästjatele, kuna nende töö iseloomust tulenevalt tuleb neil üldisest pensionieast varem pensionile minna. Kui sooduspensionid ei tule enam maksta Pensionikassast ja eripensionid riigieelarvest, on kokkuhoid suurem kui saavutatakse pensioniea tõstmisega.

Neljas, inimeste töövõimekust ja järelikult pensioniiga mõjutav teema – täiskasvanuharidus, täiend- ja ümberõpe. Just selles valdkonnas on riigil veel palju ära teha. Inimestele tuleb pakkuda võimalusi täiendada oma teadmisi ja oskusi, et leida tööturul tööd ka pensionieelses eas. Leidmata sobivat ja tasuvat tööd, minnaksegi eelpensionile.

Tartu Ülikooli teadurite andmetel töötab välismaal ligi 130000 eestimaalast. Lahkuvad noored ja parimas tööeas inimesed. Välismaale pagendab inimesi mitte ainult tööpuudus, vaid ka puudulik sotsiaalsüsteem, tervishoid, eluaseme kättesaamatus ja kallidus ning ebavõrdsus hariduse omandamisel. Kokkuvõttes inimvaenulik keskkond, solidaarsuse ja sallimatuse puudumine. Suurema osa nende inimeste Eestisse tagasitoomine ja rakendamine tagab paremini ühiskonna jätkusuutlikkust kui lihtne pensioniea tõstmine.

Hääletasin Riigikogus pensioniea kiirkorras tõstmise vastu, sest sellega tuuakse inimesed ohvriks eelarve tasakaalu nimel. Kui inimesed ei suuda eeltoodud põhjustel pensionieani töötada, pole taoliselt otsusel ka loodetud rahalist efekti. Mida rohkem terveid töötavaid inimesi, seda enam laekub makse, millest pensioni maksta. Tuleb aeg maha võtta, teha inimeste tervist ja töövõimet, samuti tööhõivet parandavad otsused ning mitte pürgida valede otsuste ja kärpimiste maailmameistriks. Usun ka, et otsus pensioniea tõstmisest vaadatakse mõne inim-sõbralikumana valitsuse poolt veelkord üle ja seatakse tõsised eesmärgid, tehakse otsused pensionäridele parema tuleviku tagamiseks.

Elu on näitemäng. Ja vastupidi

Igäüks meist on eluteatris pidevalt erinevaid rolle kandmas. Mõnele ei ole sellest aga ikka küll ja mängib erinevaid rolle ka näitelaval.

Teatrikuu lõppedes on hea rääkida nende inimeste tegemistest.

31. märtsil toimus Karksi Kultuurikeskuses Viljandimaa kooliteatrite päev. Võhma Kultuurikeskuses Olev Rassi juhendamisel tegutsev noorte näitering osales sel üritusel. Mängiti võimalastelegi näha olnud näidendid „Hiired põnnin-gul“ (A. Kivirähk). Näidendis löid kaasa Võhma kooli õpilased Abigail Rass, Ruth Gertrud Rass, Kristiina Jaanus, Aivar Jaanus, Kelli Hramov. Lavatöödel (valgus, muusika jm) oli abiks Robert-Martin Rass.

Ring tegutseb teist hooaega. Et sellisel üritusel esimest korda osaleti, oli kõigil ka väike kõhedus hinges: kas oleme teistega võrdsed, kas saame hakkama. Eks

selliseid tegijate kokkusäämiste päevi ju seepärast läbi viiaksegi, et oleks võimalik näha, mida teised teevad ja ka ennast teistega võrreldes hinnata. Keskastmes osales neli truppi.

Ega žürii puudunud. Žüriist oli enesehinnangu kergitamisel oluline abi. Nimelt sai Aivar Jaanus nende otsusel parima meesosatäitja preemia. Tubli!

Saadud kogemus innustab edasi tegutsema ja uusi eesmärgi seadma. Juhendaja on noor-näitlejatega väga rahul. Kiidavad lugejadki: tublid olete!

3. aprillil andis Võhma Kultuurikeskuse näitering „Rassijad“ Võhmas etenduse „Parem päevad on veel ees“. Ei olnud see sama lugu, mida detsembri alguses näha võis. Kui detsembris mängitu põhines O. Lutsu lühinäidenditel „Pärijad“ ja „Onu paremad päevad“, siis nüüd oli lisandunud ka „Kapsapea“.

Ikka on rõõm näha kultuurikeskuse saalis meie linna teatrihuvilisi. Oli neid piisavalt sellelgi korral. Loodame, et leidsite väikese elamuse sellesse vaiksesse (vaikne laupäev) kevadpäeva. Oleme tänulikud, et meie tegemiste suhtes huvi välja näitate!

10. aprillil toimus Kolga-Jaanis Viljandimaa rahvateatrite päev. „Rassijad“ osalesid O. Lutsu lühinäidendiga „Onu paremad päevad“. Osalemas oli kaheksa truppi.

Need, kes rassijaid kultuurikeskuses vaatamas käinud, teavad ka, kes selles tükis rolle kandmas.

Maakondlikul üritusel osaleti esimest korda. Juhendaja Olev Rass arvas, et trup-pide tase oli üsna ühtlane ja põhjust end kehvasti tunda ei olnud. Osatäitjad tegid tublit tööd ja on kiitust väärt.

Natalia Remmer pälvis parima kõrvalosatäitja preemia. Palju õnne!

Järeldus: kes teeb, see ikka miskit saab. Kui preemiat ei saa, siis enesekindlust, innustust, uusi mõtteid.

Jätkugu tegutsemistahet ja selgeid sihte!

Luule Tiirmaa, kah rassija

Jah, palun. Tänan!

Tihti kohtame erinevates dokumentides väljendit, et eeldatakse käitumist vastavalt „üldtunnustatud käitumisnormidele“. Millised on üldtunnustatud käitumisnormid? Millal saame öelda, et need on üldtunnustatud? Aina raskem on sellest aru saada (miski poleks nagu üldtunnustatud), aina raskem on õpetada lastele häid kombeid, mis neid käitumisnormideni aitaks.

Kombed ei tähenda üksnes „palun“ ja „tänan“ ütlemist, need näitavad teiste inimestega arvestamist ja on tsiviliseeritud ühiskonna eeltingimuseks.

Kui jätta lapsele käitumine õpetamata, võetakse temalt sellega ära teatud eelised. Sellesse õpetamise tasub panustada aega ja vaeva.

Laps vajab kombinatsiooni armastusest, distsipliinist, tähelepanust, suhtlemisest, rutiinist, järjepidevusest, järjekindlusest, eeskujust ja lugupidamisest. Kuna iga laps on erinev, saab ainult vanem välja mõelda, millist osa kõigist neist elutähtsatest komponentidest just tema laps vajab ja milline on nende õige vahekorrad.

Laps peab teadma ja tundma, et teda armastatakse tingimusteta. Armastust tuleb näidata ka lapse juhendamisel ja harimisel. Selles ei tohi olla vasturääkivusi. Armastust saab näidata füüsiliselt (kallistus,

süllevõtmine...), aga kindlasti ka õpetades last käituma.

Sõna „distsipliin“ kippus lastekasvatuse sõnavarast kaduma juba aastate eest, sest see seostus karmi karistamisega. Tegelikult tähendab see lapsele õpetamist, kuidas end ülal pidada nii, et ta oma käitumist kontrollida suudab. Sõna *distsipliin* tuleneb ladinakeelsest sõnast *disciplina* ja tähendab *õpetust*.

Kuidas alustada distsipliinimist?

- kehtestage piirid
Piirid on reeglid, mille peab omandama, et elada. Loomulikult üritab enamus lapsi piire nihutada, et näha, kuidas see õnnestub ja mis juhtub. Laps, kellele piire ei ole seatud, tunneb end armastusest ja hoolimisest ilmajäetuna. See ilmneb tihti vastuvõetamatus käitumises. Piirideta ei arene lapsel enesekontrolli, temast kasvab raskesti toimetulev täiskasvanu.
- muutke hääletooni ja kehakeelt
Õelge „ei“ madala range hääletooniga, seejuures ei tohi naeratada. See näitab selget hukkamõistu teo suhtes. Laps õpib vanema häälele ja kehakeele järgi aru saama, millal on asi tõsine, millal tehakse nalja.
- pidage ise meeles: käsud ei kuulu vaidlustamisele

On väga tähtis, et laps õpiks käskudele reageerima. Käskude andmine ja saamine on osa elus kehtivatest reeglitest ja ei tohi lasta lapsel tekkida ettekujutust, et tema on käskluste suhtes kuidagi immuunne. Kool, töökoht, vabaajategevus sisaldavad ettekirjutusi käitumiseks, mõnikord tuleb käsk täita viivitamatult. Lapse sõnakuulmatus võib olla eluohulik. Reeglite, mida kehtestate, täitmist peate jälgima ise. Kui midagi on keelatud, on see keelatud alati, mitte vahetevahel. Laps õpib järjekindluse abil: kui ta midagi lubamatut teeb, tuleb teda alati kohelda ühtmoodi.

- muutke reeglid lihtsaks ja arusaadavaks
Olge alati konkreetne selles, mida tohib ja mida ei tohi. Lapsele ei pruugi näiteks midagi tähendada ütlus „käitu korralikult“. Õelge konkreetset: „Võta jalad laua pealt ära!“
- õelge lapsele, mida temalt ootate
Laps peab end paremini üleval, kui ta on ette valmistatud: teab, mis teda ees ootab ja mida temalt oodatakse.
- julgustage ja tunnustage head käitumist
Lapsele meeldib tähelepanu. Kiitus hea käitumise eest innustab teda edaspidi samuti käituma. Tihti käituvad lapsed halvasti just vanemate/täiskasva-

nute tähelepanu köitmiseks.

- olge halva käitumise puhul range
Kui lasta lapsel halba käitumist iga kord põhjendada, julgustatakse last sellega vabandusi otsima, mitte oma teo eest vastust võtma.
- õpetage, miks „ei“ peab alati tähendama „ei“
Paljudel lastel on arusaam (nendega on nii käitunud), et „ei“ tähendab „võib-olla“, ja mõne lapse jaoks tähendab „ei“ – jah. Seda seetõttu, et vanem, kes algul ütles „ei“, andis lõpuks siiski järele.
- jääge rahulikuks, säilitage enesevalitsus

Kui lapse peale karjumine kujuneb harjumuseks, õpetab see lapsele, et te ise ennast kontrollida ei suuda, siis miks peaks tema seda tegema. Ka tema hakkab kriiskama ja asju loopima.

Kõige maailmas toimuva valguses võivad head kombid tunduda tühisid. Need tähendavad aga teiste inimestega arvestamist. Kui me suudame oma lastesse sisendada empaatiat teiste suhtes, aitame neil luua paremat maailma.

Penny Palmano raamatu „*Jah, palun. Tänan! Lastele käitumisreeglite õpetamise põhiaalused*“ põhjal (raamatu leiab Võhma raamatukogust)

Luule Tiirmaa

Õppimisvõimalused kodukohast lahkumata

Alates 1993. aastast **ategutseb Viljandis Mainori Kõrgkooli õppekeskus, mis pakub tase-meõppes rakenduslikku kõrgharidust neljal erialal.**

Mainori Kõrgkoolis on rakenduskõrgharidusõppes võimalik valida 4 peeriala vahel: ettevõtlus, juhtimine, infotehnoloogia ja disain loovettevõtluses. Igal õppekaval on kõrvalerialad, mille hulgas teevad üliõpilased valiku esimese õppeaasta lõpuks. Kõigi õppekavade üliõpilased saavad õpingute käigus baastadmised majandusest, et olla valmis ka ise ettevõtlusega alustama. Õppekavasid arendatakse lähtuvalt eriala kutsestandarditest.

Ettevõtluse, juhtimise ja infotehnoloogia õppekavadel on nominaalne õppeaeg 3 aastat, disaini õppekaval 4 aastat. Kõik Mainori Kõrgkooli rakenduskõrgharidusõppe õppekavad on rahvusvaheliselt akrediteeritud ning kooli lõpetajad saavad riikliku diplomi, mis annab lõpetajatele võimaluse jätkata õpinguid magistriõppes nii Mainori Kõrgkoolis kui ka teistes kõrgkoolides. Mainori Kõrgkooli õppesüsteem on paindlik. Soovi korral saab üliõpilane õpingute jooksul muuta peeriala või kõrvaleriala. Kui üliõpilane vahetab elu- või töökohta, on õppegruppide olemasolul võimalik muuta ka õppekeskust või õppevormi.

Rakenduskõrghariduse erinev akadeemilisest kõrgharidusest on suurem praktikate ja praktiliste ainete osakaal, ka paljud õppejõud on ise erialal töötavad praktikud. Seega on rakenduskõrgharidusõppe lõpetanud ettevõtetes oodatud erialaspetsialistid või oma ettevõtte loojad.

Mainori Kõrgkooli sisseastumiseks peab tudengikandidaat omama keskhariidust, nõutav ei ole riigieksamite sooritatus kooli lõpetamise hetkel. See annab võimaluse õppima asuda ka neil, kes on keskkooli lõpetanud varasemal ajal.

Hetkel õppivate üliõpilaste arvamus Mainori Kõrgkoolist:

Mainori Kõrgkooli suurimateks väärtusteks on kindlasti asukoht kodukohas ja õhtune õpe, koolis saab käia väga edukalt peale tööd ja sellega ei kaasne lisasekeldusi töödandjaga.

Loodud õpikeskkond soosib igati üliõpilase arengut. Õppejõududel on lai silmaring ja erialased kogemused, mille edasiandmine on igati inspireeriv ja innustav.

10 põhjust, MIKS tulla õppima Mainori Kõrgkooli:

1. Suurim erarakendus-kõrgkool Eestis, kus õpib ca 4000 üliõpilast.
2. Ainulaadne regionaalne võrgustik – 12 õppekeskust erinevates linnades üle Eesti.
3. Kaksikümne eriala, kolm õppekeelt ja viis stipendiumiliiki.
4. Tudengitel on ainukordne võimalus valida eriala alles esimese õppeaasta lõpus, mis ajal omandatakse üldiseid teadmisi õppesuunast.
5. Kõige praktilisem kõrgharidus, mis on nõutud tööturul nii täna kui ka tulevikus.
6. Tudengid saavad luua kontakte ettevõtlusmaailmaga juba hari-dustee alguses.
7. E-Kõrgkoolis on võimalus külastada interaktiivseid videoloenguid.
8. Võimalus täiendada teadmisi magistriõppes kolmel erialal: finants-juhtimine ja infotehnoloogia, infotehnoloogia juhtimine, turismiettevõtlus ja teenindusjuhtimine.
9. Õppejõud on oma ala tegijad, kes omavad nii akadeemilisi teadmisi kui praktiliste kogemuste pagasit.
10. Tudengid saavad õppida välismaal Erasmus programmi raames.

Kui Teil tekkis huvi õppimise vastu Mainori Kõrgkooli Viljandi õppekeskuses, siis võtke ühendust õppekeskuse töötajatega tel. 433 3193 või 526 8028, kirjutage aadressil viljandi@mk.ee, külastage kooli kodulehte www.mk.ee.

Dokumentide vastuvõtt on Mainori Kõrgkooli Viljandi õppekeskuses alates 25. maist. Avaldust on võimalik täita ka elektroonselt kooli kodulehel.

Vastuvõtukatsed (akadeemiline test ja vestlus) tasuta õppekohtadele kandideerijatele toimuvad 30. juunil ja 07. juulil, kell 14.00 Viljandi õppekeskuses.

**Kati Pell
Marilis Palmiste
Mainori Kõrgkooli
I kursuse üliõpilased**

Nüüd on õige aeg!

Julgen väita, et masust on kasu ka. Sellest võib olla raske aru saada, kui tööd ei leia või palka on kärbitud, kuid kas pole me hakanud rohkem mõtlema ja rääkima tõeliselt olulistest asjadest? Ehk on meil siiski võimalik kibestumise asemel rasket aega enda kasuks tööle panna, areneda ja õppida? Peatugem nendel võimalustel, mis tänases Eestis tasuta kättesaadavad on.

Eesti Töötukassa teenuste osakonna juhataja Kadri Lühiste ja tööturukoolituse teenusejuht Karin Andre selgitavad, et tööta jäänud inimeste koolitamise eesmärk on nende tööle aitamine. Koolitus iseenesest töökohata ei loo. Seetõttu on töötukassa praeguses olukorras suunanud oma tähelepanu nende teenustele, mis on reaalselt töökohaga seotud ning aitavad tööandjal seda luua. Sinna hulka kuuluvad tööandjale makstav palgatoetus, tööpraktika jne. Näo pööramine tööandjate poole on ka esimesi tulemusi andnud: selle aasta jaanuaris

ja veebruaris lisandus uusi töökohti töötukassale vahendamiseks kaks ja pool korda rohkem kui eelmisel aastal samal ajal, ja palgatoetuse abil sai tööle 6 korda rohkem inimesi kui terve eelmise aasta jooksul kokku. Ümber- või täiendõpet pakutakse reeglina siis, kui silmapiiril terendamas reaalsed töökohad, kuid nende sobivate töötajate leidmine eeldab töötute koolitamist. Küll aga julgustavad Kadri ja Karin ettevõtjaid-tööandjaid töötukassaga ühendust võtma ja kõike eelmainituga seonduvat uurima. Lähemat informatsiooni saab: www.tootukassa.ee.

Käesoleva aasta I poolaastal pakub pea 40 kutseõppeasutust ja rakenduskõrgkooli tasuta kursusi ka töötavatele inimestele, sealhulgas lapsepuhkusel emad, erivajadustega inimesed ja teised inimesed, kes hetkel ei tööta, aga pole ka töötuna arvel. Õppida on võimalik väga erinevaid asju: keeltest ja suhtlemisest laevanduse ja lennundustehnikani. Kui

oled Haridus- ja Teadusministeeriumi koduleheküljelt www.hm.ee/tasutakursused endale sobiva välja valinud, tuleb kontakteeruda kursust pakkuva õppeasutusega ja teha kindlaks, kas kohti ikka on. Kui seekord kohad täis, tasub proovida järgmisel poolaastal, sest tasuta koolituste pakumine jätkub 2013. aastani. Koolitusi finantseerivad Euroopa Sotsiaalfond ning Haridus- ja Teadusministeerium.

Täiskasvanute tasuta koolitamine toimub ka vabahariduslikes koolituskeskustes, kus sihtgrupiks inimesed, kes pole töötuna arvel. Selle poolaasta koolitusvõimalusi saab uurida Eesti Vabaharidusliidu koduleheküljelt www.vabaharidus.ee pealkirja alt „Programm 2008-2010“. Programmi rahastab Euroopa Sotsiaalfond ja Eesti Vabariik.

Möödunud aasta augustis Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse (EAS) vahendusel käivitunud koolitusosakute programm on mikro-, väikeettevõtete ja FIE-de

seas suurt populaarsust kogunud. Selle abiga saab koolitusteaotleda õppeasutustelt ja organisatsioonidelt, kes on kantud teenusepakkujate nimekirja. Koolitusosakute programmi tingimusi saab vaadata EAS-i koduleheküljelt: www.eas.ee.

Masu õpetab märkama ja kuulama. Majandusbuumi tõistes argiaskeldustes polnud ju aega vanaemadevanaisade vana aja pajatuse kuulata või jõuda tähele panna, millest su 15-aastane poeg oma sõpradega räägib. Tean oma kogemustest – õppimine seob põlvkondi. Või astu koduteel raamatukogust läbi ja küsi uuesti just seda raamatut, mis kooliajal kohe üldse ei meeldinud. Loed ja üllatud jälle. Tunnistust sellise õppimise eest ei anta, aga hingel hakkab helgem ja pilk on ühtäkki avaram.

**Külliki Steinberg
Eesti Täiskasvanute
Koolitajate
Assotsiatsiooni Andras
projektijuht**

Koolikoorem

Aprill 2010

Kooli tegemised:
<http://www.kool.vohma.ee/>

Seekord lehes:

Värviline naljapäev
Meediamängud Jõhvis
Loodusnurgas uputab
Ja palju muud

„Oskaja“ finaal

8. aprillil toimus Viljandis Haridusmessi raames „Oskaja 2010“ finaali. Sinna pääses 9 eelvoorude kiiremat võistkonda. Võistlustulle astus kolm võistkonda korraga. Võistlusjärjekord selgus vahetult enne võistlust loosis. Rinda tuli pista kolme ülesandega järjest ning igast kolmest esimesena lõpetanud võistkond pääses superfinaali. Seal selgitati esikolmiku paremusjärjestus.

Nii öelda kolmandikfinaalis tuli lahendada väga erinevaid ülesandeid. Esiteks tuli etteantud juhiste järgi kokku panna ja kaunistada tort. Edasi tuli Punase Risti töötaja valvsa pilgu all siduda ühe võistkonnaliikme kolm sõrme. Viimasena tuli puitdetailidest ehitada linnumaja. See võttis ülesannetest ka kõige rohkem aega, sest ära tuli kasutada kõik materjal.

Mõnes mõttes oli kõige pingelisemaks oodata oma võistlusjärge. Selle aja sisustamiseks oli toodud meile kaarte ning ka lauamänge, kuid siiski sai pingsalt mõeldud, mis ülesanded võiksid olla. Meie võistkond võistles loosi tahtel viimases kolmikus.

Võhma võistkond, koosseisus Kertu Vill, Rainer Kongas ja Teele Vahtra, jäi oma kolmandikfinaalis teiseks. Superfinaal selgitas esikolmiku järjekorra. I koha sai Suure-Jaani Gümnaasium, II Viljandi Maa-gümnaasium ja III Kalmetu Põhikool.

Sakalas ütles Viljandi-maa noortekeskuse karjäärinõustaja Liina Valt, et osalejad olid tublid, need, kes on juba nii kaugele jõudnud, võtavad võistlust tõsiselt. Vaatamata sellele, et me ei pääsenud esikolmikusse, saime jälle ühe kogemuse võrra rikkamaks, sest juba see oli suur saavutus, et eelvoorudes võistelnud 52 võistkonnast saime 5. koha.

Teele Vahtra
9.a klass

Lugemisaasta jätkub

Märtsi keskel toimusid nagu ikka emakeelenädalal omaloomingu- ja õigekirjavõistlus. Parimad said ära märgitud veerandi lõpuaktusel ja õpilaste omaloomingut saab lugeda sügisel ilmuvast kooli almanahhist.

Kolmandat veerandit ei saanud kuidagi enne lugemisööd ära lõpetada, sestap toimus see kauaoodatud ettevõtmine 18. märtsi õhtul ja sellele järgneval ööl. Lugemisööl pöörasime suuremat tähelepanu lasteajakirjale Täheke. Täheke on Põhja- ja Baltimaades ainus lasteajakiri, mis on ilmunud 50 aastat järjest. Täheke sünnipäeva puhul tuli lastele külla ajakirja peatoimetaja Ilona Martson, kes rääkis Täheke saamisloogu, näitas vanu Tähekesi ja mängis lastega luuletusemängu.

Peale kohtumist Tähekesega mängisid lastega Katre Saar ja Riine Ant.

Väikese õhtuse pikniku järel said lapsed endale meisterdamiseks valida Täheke „sabas“ ilmuva meisterduslehe. Lihtsamaid ja keerukamaid paberskulptuure tekkis nagu seemni pärast vihma. Ja tuligi aeg põhku pugeda. Seda tehti seekord maadlussaalis. Luuletuste, muinasjuttude

Täheke peatoimetaja Ilona Martson.

ja loomulikult Täheke jutukete saatel hakkas tasapisi ka uni tulema. Järgmisel päeval saabus ka kauaoodatud vaheaeg.

Uue veerandi alguses 1. aprillil toimus koolimajas tasuta raamatute laat. Kas oli häda selles, et kardeti aprillinalja või oli ürituse mõte arusaamatu, laat jäi seekord kesiseks. Kolme-nelja raamatupakkuja kaupa käis uudistamas paarkümmend raamatuhuvilist. Rõõm on aga sellest, et üle poole kaubast leidis uue omaniku. Nostalgilised kaheksakümnendate lasteraamatud ka-

usid lettidele nagu soojad saiad, teisele ringile rändasid ka paljud teatmeteosed ja juturaamatud. Korraldajad ei jätta jonnit ja üritavad ühel heal päeval uuesti. Tasuta raamatu laadale saab igauks tulla ja pakkuda teistele lugemishuvilistele oma koju riivile seisma jäänud raamatuid. Sellisel raamatu laadal saab võtta täiesti tasuta endale neid raamatuid, mis huvi pakuvad ja kellelegi teisele enam vajalikud pole.

Märtsikuus hakkas koolimajas levima Ukseluule pisik ja märke viirusest võib nüüdseks leida igalt korru-

selt. Ustele ilmuvad siin ja seal luuletused ja neid tasub ikka aegajalt üle lugeda, sest aastaringi üks ja sama luuletus ei ole seal mitte. Nüüd on aga ukseluule pisik oma haarmed sirutanud juba kaugemale. Luuletus võib rahumeelset linnakodaniku tabada nii lasteaia, kultuurimajas, kaupluses kui linnavalitsuses. Kindlasti tulevikus mujalgi, sest pisik on kiire levima.

Tabagu see töbi teidki!

Marju Roosileht
Autori fotod.

Lugeda sai kambaga.

Parimad eesti keele õigekirjas:

Eliza Helena Huvila 5. kl.
Kadi Rohelpuu 6. kl.
Viktoria Kirpu 7. kl.
Maarja-Liis Helü 8. kl.
Kertu Vill 9a. kl.
Herma Linnas 9b. klass
Martin Männik 10. kl.
Leanika Lippur 11. kl.
Ege Rass 12. kl.

Parimad omaloomingu kirjutajad:

Sanna Härm 5. kl.
Kadi Rohelpuu 6. kl.
Agnes Alas 7. kl.
Maarja-Liis Helü 8. kl.
Teele Vahtra 9a. kl.
Kristi Napritson 9b. kl.
Manuel Riga 10. kl.
Kristel Koort 10. kl (eri-preemia)
Olavi Koplik 11. kl.
Ege Rass 12. kl.

Ajakirjanikuna Jõhvis

Noorte Meediaklubi punasärklased korraldasid jälle laagrit, millest võttis osa umbes 60 õpilast üle kogu Eestimaa. Seekord oli tegemist kolmepäevase (26.03–28.03) multimeediaaagriga Jõhvis. Laager sisaldas internetilehekülje, raadiosaate ning televisioonisaate koostamist, millega said kõik väga hästi hakkama. Meie kooli esindasid 11. klassi õpilased Olavi Koplik ja Katre Nurk, kes mõlemad on ka varem meediaaagrites käinud.

Hommik algas pika sõiduga Jõhvi. Nagu oli ka eelmises laagris, jaotati huvilised värvide järgi. Kolm värvigrupi tegelesid telesaadete valmistamisega ja teised kolm raadiosaate kokkupanemisega ning üks grupp veebilehe koostamisega. Meid paigutati gruppi, mis hakkas tegelema uudiste lehekülje koostamisega veebiportaali.

Esimene päev oli lühike, laagrilised juhutati lainele teemadest üldiselt rääkides. Õhtul oli loomulikult meelelahutusprogramm ja vaba aeg, et kõigiga lähemalt tutvavaks saada. Laagris kohtas ka vanu tuttavaid, kes eelnevates laagrites käinud ning muidugi oli meeldiv kohata ka samu toredaid korraldajaid. Eriti meelde jääv oli punasärklase Pireti lahkus ja heasüdamlikkus. Kui mul ootamatult enesetunne halvenes, siis tema oli see, kes nii emalikult abistas ja terve öö hoolt kandis.

Järgmine päev olid kõigil käed-jalad tööd täis. Kuulasime loenguid ja kõndisime maja peal ringi, et head lugemise ideid saada. Mina tegin eksperimendi „Meie kangelane“, mis selgitas välja, kes olid meie kõige abivalmid korraldajad. Lõuna paiku tegid kõik laagrilised 45-minutilise pausi ja said oma silmaga superstaari saate

Marten Kuningat näha ning teda küsimustega pommitada. Pärast pressikonverentsi Marteniga järgnes tihe ajakirjanikutöö. Mõned grupid sattusid nii hoogu, et töö venis hommikuni välja. Aga lõpptulemus oli seda väärt, kõik oli viimase peal.

Pühapäeva lõuna ajal vaatas ja kuulas kogu laagrikamp valminud saateid, siis toimus autasustamine ja laagri lõpetamine ning oligi aeg huvasti jätta ja pisar silmis jälle lahkuda. Vahepeal jõudsid paljud laagrilised omavahel headeks sõpradeks saada – väga kurb oli lahkuda. Üritus oli elamusrohke ja hariv, kõigil oli väga tore ning lahkuti sooja südamega.

Jõhvis valminud veebiportaali saab tutvuda <http://www.meediaklubi.ee/files/interjohv.html>.

Karte Nurk
11. klass

Magic!

It's midnight! And everything turns into magic!
You can stop dreaming now, because everything is real!
You can do things you only dreamt of.
The grass is greener and the sun is brighter. All your problems are gone.
You are happy and smiling. Your life was like rollercoaster? Now it's changed into a fairytale.
Stop thinking about the things you left locking, cause it's your time now!
Enjoy it, love it, like it!
You are starting to like it? It's right cause you deserve it! But soon it's gonna be morning!

Kristel Koort 10. klass
omaloominguvõistluse eriauhind

Lugejamäng

Seekord oli lihtne pilt. 28 vastajat Steadsid, et see oli kividest pilt fua-jees söökla ukse kõrval. Siiski oli neli valet või mitteleotava nimega vastust ning kaks õpilast arvasid, et on kaval vastata kaks korda. See ei ole eriti hea mõte, sest topeltvastused korjab toimetuse enne loosimist kastist välja. Fortuuna Janne Vörk loosis võitjaks Sandra Ilmjärve. Sandra on hea õnnega tüdruk, sest võitis lugejamängu ka detsembris. Palju õnne! Võidu saab kätte raamatukogust. Ja ongi aeg ära mõistatada selle õppeaasta viimane lugejamängu pilt. Vastata saab raamatukogust.

Värviline naljapäev

Naljapäeva ehk 1. aprilli tähistamine levis Eestis lõplikult 20. sajandil, kui aprillikaartide saatmine ja ninapidivedamised muutusid selle päevaga kokkukuuluvaks.

Ka Võhma Gümnaasiumis tähistati naljapäeva ja seda mitmeti. Kindlasti veeti klassis üksteist ninapidi ning ehk visati ka mõni vemp õpetajale. Veel toimus koolis värvipäev. See seisnes selles, et eelnevalt loositi igale klassile värv, millesse oleks soovituslik tervel klassil riietuda ning kui naljapäev oli kätte jõudnud, tehti klassipilte ja vaadati, milline klass on kõige rohkem enda värvi. Võitjad selgitati välja kolmes astmes. Alklasside võitjaks osutus kõige noorem

ehk 1. klass, kes oli riietunud rohelisse. Keskastme võitjaks tuli aga kõige kollasem 8. klass. Gümnaasiumiastmes paistis silma 11. klass, kus olid kõik õpilased roosadesse riietesse pugunud.

Naljapäeval oli koolis võimalik lausa värvide järgi ära tunda, kes millises klassis käib. Õpilaste nägudest võis näha, et värvipäev meeldis neile, sest omajagu nalja sai ka. Mitmed õpilased olid ülesande lahendanud läbi huumori ja paistsid sellega ka silma. Selline üritus tõi väheke rohkem värvi ja sära tavallisse halli koolipäeva.

Kristi Ennemuist
11. klass

Valgendatud 12. klass (Foto Kenno Soo)

Nalja kah - kõik otse elust!

See juhtus ammu:
Geograafiatunnis küsis õpetaja: „Mis jagab maakera pooleks?“
Õpilane: Ekskavaator“

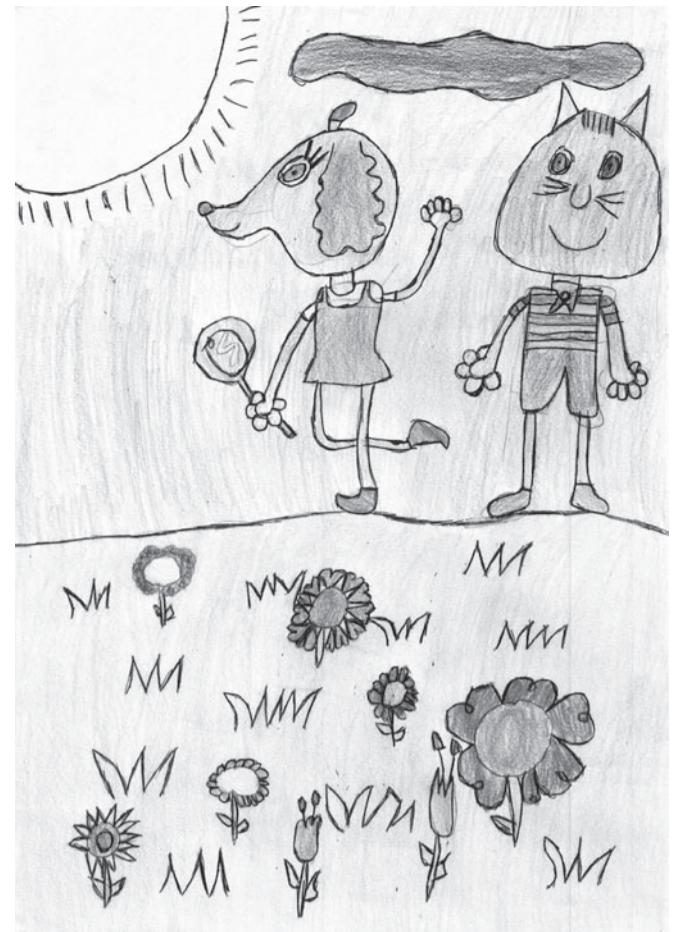
Ka see juhtus ammu:
Õpilase kirjandist: „Esivanemad ei istunud käed-jalad rüpes.“

2. klassi tüdruk peale füüsilist pingutust: „Mul on ölalused märjad.“

Raamatukogu arvutid toimetavad aegluubis. 1. klassi poiss kommenteerib: „Mul on siin täielik aja klubi.“

„See raamat on paksult juttu täis,“ ütleb 11. klassi tüdruk „Isa Goriot“ kohta.

11. klass juhib õpetaja Valdise tähelepanu sellele, et klassis on ainult 16 kraadi sooja ja eeskirjade järgi ei tohi nii külmas klassis tundi teha. Õpetaja Valdis vastas seepeale: „Te võite endale need eeskirjad sisse soolata!“

Lotte ja Bruno (joonistas Kaisa-Mari Lehis).

Minu teatrielamus

Mina käisin esimest korda Vanemuises, kus oli väga milus. „Detektiiv Lotte“ oli väga huvitav etendus. Mulle meeldis, kuidas Lotte ja Bruno aitasid teisi. Postituvi Torpeedo kiiver oli naljakas. Laulud meeldisid mulle ka, sest need olid huvitavad. Lõpus ehmatas mind Oskari kahur. Lohe ja piraat olid kõige sportlikumad, mulle meeldiski kõige rohkem lohe ja piraadi spordilaul. Oskari leiutisi tahaks endalegi. Tegelasest meeldisid mulle Lotte, Bruno ja Oskar.

See oli huvitav teatrielamus.

Kevin Aas, 4. klass

Tore teatriskäik

Aprilli alguses käisid 2. ja 4. klass Vanemuise teatris vaatamas lastemuusikali „Detektiiv Lotte“. Projekt „Teater maale“ võimaldas meile tasuta bussisõidu Tartusse. Etendus oli mõeldud nii väikestele kui suurtele vaatajatele.

Kõlama jäi tore õpetus:

„Ole tugev!“ ütleb mõistus,
süda ütleb: „Ole hea!“

Ühe samm on teistest pikem –
ära sentimeetreid loe,
oled ilmas õnnelikum,
kui sul süda sees on soe!

Ly Udikas, Eve Jaanus, klassijuhatajad

LOODUSNURK

Üleujutused Eestis

Soomaa

Soomaa on maastikurajoon Edela-Eestis. Soomaa pindala on 1545 km², millest peaaegu kolmandik on soostunud. Soomaa maastikurajooni jääb Soomaa Rahvuspark.

Soomaal on nn viies aastaag, mis koosneb suurest üleujutusest. Halliste ja Raudna jõgi saavad alguse Sakala kõrgustikult, nende alamjooks on aga Pärnu madalikul, aeglane äravool ongi regulaarsete üleujutuste põhjustajaks. Veetaseme kõikumise absoluutne tipp on ulatunud 5,7 meetrini, maksimaalse üleujutusala suurus on hinnatud 210 rkm².

Tuhala

Kõige rohkem teatakse Tuhalat Nõiakaevu järgi, kuid sinne maastikukaitseala, Eesti tegevaim karstiala (188 ha) pakub enamat. Väikesel maa-alal võib näha kõiki tüüpilisi karstivorme.

Suurvee ajal veesurve tõttu Tuhala maa-aluses jões hakkab Nõiakaev „keema“.

Kaev on 2,4m sügav. Rahvapärinus ütleb: kui Tuhala nõiad kaevus vihtlevad, hakkab Nõiakaev keema.

Aeg-ajalt esineb karstialal varinguid. 1972. aastal tekkis 7 m sügavune Äiaauk. 1977 toimus varing otse elektriliini posti all. 1978 vaju hobune läbi karstikoopala lae ja sai surma. 1981 toimus varing keset Kolu-Kohila maanteed. Viimane teadaolev varing toimus 2000. aastal. Pole teada millal ja kuhu tekib järgmine auk.

Kuidas kaitsta end üleujutuste eest?

Parim kaitse on lahkuda kodust ohutumasse kohta. Kui võimalus, siis ehitada veetõkkeid, kasutades liivakotte, sõrestikke jne, et kaitsta oma majapidamist.

Hea ja lihtsa veetõkke ehitamiseks saab kasutada puidust laadimisaluseid. Laadimisalused paigaldatakse (ca 45-kraadise nurga all) üksteise kõrvale selliselt, et tekiks vajalik barjäär, mida toetatakse puidust või

Üleujutus on Soomaal oodatud (Foto internetist).

metallist tugijalgadega või hoopis vastu hoone seina. Barjäär kaetakse veekindla ja vastupidava kilega.

Miks tekivad üleujutused?

Enamasti tekivad kevade alguses lumesula vee tõttu. Tasasel pinnamoel või jõgede alamjooksul ei suuda vesi ära voolata. Lehvikujuulistes jõgikondades ei suuda peajõgi kogu lisajõgede vett nii kiiresti vastu võtta kui vaja. Ning setetest ummistunud ja osaliselt kinni kasvanud jõesängide juurde tekivad suured vee massiivid.

Tagajärjed?

Tagajärjed võivad olla väga erinevad, Eestis enamasti on kahjustused väikesed, kuid välismaal pühitsetes tulvavesi terveid külasid minema. Enamasti tekitab kõige rohkem kahju kiire vee tõus. Aeglase vee tõusu jooksul suudavad inimesed reageerida ja teha vajalikku. Tulvavesi tekitab palju rõõmu lastele, kes ehitavad parvi ja parvetavad. Üleujutustest saab ka rõõmu tunda.

Erlend Ohno
Andris Sild
8. klass

Eksootiline kanna

Kanna (Canna) on Eesti tingimustes külmaõrn püsilill, mille risoom tuleb pärast öökülmakahjustust peenrast välja kaevata, mullast puhastada, kuivatada ja külmavabas ruumis kevadeni säilitada (koolis hoiame neid saepuruga täidetud pappkastides). Kevadel tuleb juurikas juba varakult välja tuua ja panna niiske ning rammusa mulla sisse kasvama. Enne öökülmade lõppu ei maksa kannat avamaale istutada. Peenrale istutades tuleks jätta taimede vahekauguseks 45–50 ja istutussügavuseks 8–10 cm.

Looduses võib kanna kasvada kuni viie meetri kõrguseks. Eesti oludes kasvatavad sorditaimed on enamasti 75–185 cm kõrgused. Lehed on kuni meetripikkused, rohelist, purpursed või triibulised. Uhke eredavärviline kobar- või pöörisõisik areneb tipulehtede vahelt. Orhideeõisi meenutavad kannaoied on asümmeetrilised, ühe- või mitmevärvilised, vahel isegi täpilised (meie pakume punaste õite

Kanna (Foto internetist)

ja rohelist lehtedega sorti). Taim õitseb enamasti suve teisel poolel ja sügisel kuni külmadeni välja.

29. aprillil
kell 12.00-14.00
müüakse Võhma
Gümnaasiumi
kasvuhoones
SOODSALT KANNA
RISOOME.

Hinnad 5-20 krooni,
sõltuvalt juurika suuruselt.
Saadud raha on mõeldud
kooli aia toetuseks.

Kairi Kohala
Aednik

Koostöökoormat toimetasiid:
Kristi Ennemuist, Olavi Koplik, Katre Nurk, Marten
Rohelpuu, Marju Roosileht, Teele Vahtra, Kelli Hramov

TUNNUSTA!

Märka enda kõrval tublit inimest või organisatsiooni ja esita ta tunnustamiseks!

Kandidaate aasta õppiija, koolitaja, organisatsiooni ja omavalitsuse tiitlile saab esitada **15. juunini 2010** aadressil www.andras.ee/tunnustamine.

LOE: Ilmunud on uus ajakirja „Õpitrepp” number. Seda ja eelnevalt ilmunud numbreid saab lugeda kohalikus raamatukogus ja internetiaadressilt www.andras.ee/opitrepp.

VAATA: saadet „Tagatargemad” laupäeviti kell 18.00 ETV-s, kordus esmaspäeva hilisõhtul ja kolmapäeviti kell 16.00, ETV 2-s kordussaadet reedeti kell 16.45. Saadet saab hiljem vaadata ETV koduleheküljelt <http://etv.err.ee/arhiiv>.

KUULA: „Huvitajat” reedel kell 10.00 Vikerraadios. Saadet saab hiljem kuulata: <http://vikerraadio.err.ee/kuulaarhiiv>.

„Ainult täiskasvanutele” teisipäeviti kell 11.10 Raadio Neljas, <http://r4.err.ee/rukuulaarhiiv>.

VÕHMA LILLEPÄEV
23. mail kell 11.00-15.00
Võhma kultuurikeskuse saalis

Püsilillede näitus, valitakse Võhma parim püsilill.

Korraldab VAS Kanarbik

Fotonäitus „Võhma Abori geen“

Kas oled märganud, kui tubli on su mees, kuidas õhetavad su naise põsed või, et naaber on tegelikult päris vahva vennike?

VAS Kanarbik kutsub osalema fotonäitusel „Võhma Abori geen”. Fotonäitus pannakse üles 18. septembril Võhma kultuurikeskuse saalis sügislaada „Võhma Juurikas” raames ning võetakse maha oktoobris. Laadast lähemalt järgmises linnalehe mainumbris.

Fotonäitusele ootame pilte Võhma piirkonnast (Võhma linn ja seda ümbritsevad külad) elanikest ja piirkonna arhitektuurist. Oodatud on rõõmsad ja lustakad pildid elanike tegemistest, pidustamisest ja puhkamisest.

Pildile võib püüda nii esimesi tulbiõisi imetlevat vanaema, noorte kuramaaži, jaanipäevaliste sumisemist, linnapäevade lusti ja palju muudki, kui tegemist on piirkonnas toimuva sünd-

muse või siinsete elanikega. Siiski tasub meele pidada, et näitusele saatke ainult neid pilte, millele on saadud pildistatava nõusolek.

VAS Kanarbik võtab endale õiguse teha piltide hulgast valik.

Ootame nii värvilisi kui ka mustvalgeid fotosid, mille suurus võiks olla 21x30 cm (A4) või 30x45 cm (A3), ühelt inimeselt kuni 5 fotot. Oleks tore, kui fotod on tehtud 2010. aastal, kuid vahvad pildid võivad olla ka varasemast ajast.

Fotodele oleks kena lisada pildistamise kuupäev, foto autor ning foto pealkiri. Pealkirjaks võib olla lühike tekst pildi kohta (kes on pildil, miks pildistati). Fotod tuua lahtises ümbrikus 1. augustist 10. septembrini Võhma kultuurikeskusesse. Pilte ootab Riina Pakane.

VAS Kanarbiku juhatusel liige **Riho Teras**

Eesti Töötukassa poolt koostatud tasuta veebipõhiste õppimisvõimaluste nimekiri

Allikas: Karin Andre, Eesti Töötukassa tööturukoolituse teenusejuht

Informatsioon kutsevalikute tegemiseks: www.rajaleida.ee, www.kutsekoda.ee

Tasuta arvutikoolitused:

- Microsoft office e-koolitused – <http://office.microsoft.com/et-ee/training/HA102255331061.aspx>
- Arvutikasutuse algteadmised 4-tunnise koolituse abil – <http://www.olekaasas.ee/koolitused/registreeru>
- ID-kaardi, Mobiili-ID, digiallkirjastamise ja e-teenuste kasutamise koolitus – <http://www.ttu.ee/?id=2998&koolitus=767>
- <http://www.teaduskool.ut.ee/informaatika> – Tartu Ülikooli teaduskooli informaatikaalased õppematerjalid (programmeerimise alused ja algkursus)

Keeleõpe internetis:

- Eesti keele oskuse taseme test – www.meis.ee/testest
- 15 eesti keele testi ja muud kasulikku keelealast teavet – www.eki.ee/keeleabi/index.php?leht=11
- Eesti keele e-õpe: www.panglosskool.eu, www.efant.ee, www.ekk.edu.ee, www.kutsekeel.ee
- Erinevate võõrkeelte õppeprogrammid – www.byki.com, europa.eu/youth/studying/language_learning/index_eu_et.html
- Inglise keele e-õpe: www.livemocha.com, elc.polyu.edu.hk/CILL/eap/2004/U4/pg80ex1conditionalclauses.htm, www.englisch-hilfen.de/en/grammar_list/if.htm
- Põhjamaade keelte e-õpe: www.bjork.norden.ee/content.php?nid=254
- Vene keele e-õpe: <http://gramota.ru/>
- Soome keele e-õpe: www.yle.fi/opinportti/supisuomea/
- Soome keele enesekontrolli harjutused: www.edu.fi/oppimateriaalit/suomeaolehyva/soh1/index.htm

Muud õppevõimalused ja info tasuta koolituste kohta:

- Tasuta e-õppe näidiskursused: www.e-ope.ee/e-oppest/naidiskursused
- Koolituste andmebaas, kust saab infot ka tasuta kursuste kohta: www.tark.ee/Tasuta-koolitus-o5.html
- Tasuta inspiratsiooni ja enesemotivatsiooni e-koolitus noortele: www.inspiratsioon.ee/loova-inspiratsiooni-kiirkursus-alustas
- Tallinna Ülikooli õppejõudude, teadlaste ja välisülikoolide lektorite avalike loengute videosalvestused: <http://tlu.toru.ee/?LangID=1&page=list&type=StudiaGeneralia>
- Raadiosaate „Õöülikool“ loengute arhiiv: www.ylikool.ee/

XIII täiskasvanud õppiija nädal

XIII TÕN toimub 8.-15.oktoobril 2010 ÕPPIMINE SEOB PÕLVKONDI

Täiskasvanud õppiija nädala koordinaatorid

NR	PIIRKOND	NIMI	ORGANISATSIOON	KONTAKT
1.	Harjumaa	Heli Gescheimer	Rae vallavalitsuse kultuuri- ja haridusameti juhataja	6056753 Heli.gescheimer@rae.ee
2.	Hiiumaa	Aivi Telvik	SA Tuuru juhataja	4622800 5175585 aivi@tuuru.edu.ee
3.	Ida-Virumaa	Maire Merioja	Ida-Viru Maavalitsuse haridus- ja kultuuriosakonna inspektor	3321217 58004998 Maire.merioja@ivmv.ee
4.	Jõgevamaa	Pille Tutt	Rahvakultuuri arendus- ja koolituskeskuse Jõgevamaa rahvakultuuri spetsialist	7766395 5211967 pille@jogevamv.ee
5.	Järvamaa	Gärt Filippov	Paide Kutsekeskkooli koolitusjuht	5185895 gartfilippov@paidekkk.ee
6.	Läänemaa	Anneli Vaarpuu	Lääne Maavalitsuse haridus- ja sotsiaalosalakonna juhataja asetäitja	472 5640 Anneli.Vaarpuu@lmv.ee
7.	Lääne-Virumaa	Lea Lehtmets	Lääne-Virumaa Keskraamatukogu	3225971 lea@lvkrk.ee
8.	Põlvamaa	Tiina Kalvik	KEA Põlva Õppekeskus MTÜ juhataja	7993052 53427026 tiina@kea.ee
9.	Pärnumaa	Sirje Pauskar	Pärnumaa Kutsehariduskeskuse täiskasvanute koolituse osakonna juhataja	4427870 55642968 sirje.pauskar@hariduskeskus.ee
10.	Raplamaa	Ivi Sark	Raplamaa käsitöömeistrite seltsing „Süstik” esimees	5128931 ivi.sark@mail.ee
11.	Saaremaa	Meelis Kaubi	Saare Maavalitsuse haridus- ja kultuuriosakonna juhataja asetäitja	4520522 5185954 meelis@saare.ee
12.	Tallinn	Viivi Lokk	Tallinna Haridusameti üldhariduse osakonna juhataja	6404549 5201284 viivi.lokk@tallinnlv.ee
13.	Tartumaa	Astrid Hallik	Tartu Maavalitsuse haridus- ja sotsiaalosalakonna kultuuri peaspetsialist	7305231 56491696 astrid.hallik@rahvakultuur.ee
14.	Valgamaa	Mare Visnapuu	Valga Kutseõppekeskuse täiskasvanute koolitustalituse juhataja	7663222 53408298 marevisnapuu@hotmail.ee
15.	Viljandimaa	Tiiu Männiste	TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia täiendõppe juht	4355248 5203998 tiiu@kultuur.edu.ee
16.	Võrumaa	Merike Ojamaa	Võru Täiskasvanute Gümnaasiumi direktor	7820906 5139159 merike@vtg.edu.ee
18.	ETKA Andras	Sirje Plaks	ETKA Andras TÕNi koordinaator	6211671 sirje@andras.ee
19.	ETKA Andras	Kerttu Taidre	ETKA Andras	6211671 kerttu@andras.ee

SPORDIST

Naabrite turniirist

20. märtsil peeti Võhma Gümnaasiumi spordihoones traditsioonilist naabrite turniiri võrkpallis, millest võtsid osa lisaks võõrustajatele Kolga-Jaani, Saarepeedi ja Vana-Võidu võistkonnad.

Hea on sellist turniiri korraldada, kui kõik võimalused selleks on loodud. Kui tavaliselt viiakse see turniir läbi kahepäevalise üritusena, siis Võhmas on võimalik seda teha ühe päevaga, kuna meie saalis on nüüdseks 2 väljakut, millel mängida.

Naiste paremusjärjestus kujunes peale võitluslike mängude järgmine:

1. Saarepeedi
2. Vana-Võidu
3. Võhma (Ilme Mägi, Virge Saar, Eda Hunt, Maila Meltsas, Sirje ja Silja Goroško, Inga Reinmaa)
4. Kolga-Jaani

Meeste paremusjärjestus:

1. Saarepeedi
2. Kolga-Jaani
3. Võhma (Ivar Avik, Viljo Prantsus, Kalvin Markin, Hannes Männik, Ricki Tikas, Danel Udu ja Andes Matrov)
4. Vana-Võidu

Õhtu lõpetati kultuurikeskuses, kus osalejatele pakuti Ilme Luhti valmistatud maitsvaid hõrgutisi ja tantsuks mängis ülihea tantsubänd kohaliku muusiku Ivar Lintsi eestvedamisel. Täname väga meeldiva koostöö eest Võhma kultuurikeskuse ja ka gümnaasiumi peret.

Aare Järvik
Turniiri korraldaja

Vaprad naised.

Mehed puhkehetkel.

Meenutusi mälumängust

Lõppenud on kaunit Lveedetud tunnid Võhma kultuurikeskuses möödunud talveperioodi jooksul. Lõppenud on mälumängu turniir. See kestis paarinädalaste vahedega pühapäeviti keskpäeval kahe tunni kestusega. Turniir algas 25. oktoobril eelmisel aastal ja jõudis lõppfinaali 04. aprillil sel aastal. Selle aja jooksul toimus 12 vooru. Igas voorus oli 30 küsimust paljudelt aladelt nagu õpitav teema Eesti väikelinnadest, loodus, geograafia, ajalugu, sport, poliitika, kirjandus, varia. Igas voorus olid ka pildid äratundmisega ja valitav teema õige vastuse äratundmisega etteantud neljast vastusest.

Võistkondi oli kuus, kokku 18 osavõtjaga, lisaks mängujuht ning kontrollijatabelipidaja. Kuidas siis kujunes turniiril võistkondade arvestus? Kogu turniiri jooksul kogutud punktidest arvati maha kahe halve ma vooru tulemused ja nii saadigi aasta lõpptulemus. Võistkonnad olid:

1. VESIROOS, koos-

seisus Henn Põldma, Hans Vaaks ja Olav Koska. Tublid ja rahulikud mängijad heade tehniliste teadmistega. Nemad kogusid 290 punkti ja saavutasid tubli VI koha olümpia-arvestuses. Hea kodune ettevalmistus õpitavale teemale ning parimana esimeseks valida korvist kaunis pühademuuna.

2. LÕVID+JÄNESED, kuhu kuulusid Maire Kaldma, Toomas Israel, Peeter Püvi. Väga aktiivsed, eriti naisosavõtja. Julgelt riskeerivad, kiired vastuste andmisega, hea huumorimeelega, mitte solvuvad vale vastuse puhul. Said kokku oma 319 punkti ning olid rahul saadud V kohaga.

3. AJUHIIGLANE, kes liitus turniiriga kaks vooru hiljem ja sai kokku oma hiigelaajudega koosseisus: Aare Järvik, Indrek Valo ja Astrid Valo (koos pisitütrega). Rahulikud, harva vaidlevad, ausameelsed, valelikkust mitesallivad. Saavutasid 331 punkti ja tubli IV koha.

4. MÄLU, kelle lauääres olid Luule Tiirmaa, Karl Nõmm, Valdis Naaber.

Nemad tulid kolmel korral vooru võitjaks, haarates kogutud valuuta. Suurte teadmistega isikud, olles olnud kuni viimase vooruni üheks kindlaks turniiri võitjaks. Väga asjalikud üldkõnnetes, kuid siiski ka head protsessijad, vahel tühist mõtete suhtes. Saavutati ikkagi 404 punktiga III koht (see ju pronksmedal!).

5. OISU. Tublid kilvarid Oisust, nagu ütleb nimigi. Ja need on: Jana Šmatov, Aleksander Šmatov, Mihkel Kunila. Tugev ja alati juhtiv võistkond. Väga rahulikud, kiire otsustusega, üldiselt maiais seltskond, kel kompekid ei puudu lauas kunagi. Hea naljasoonega, ei protesteerigi tühist valemistuse puhul. Tulnud sel aastal neljal korral vooru võitjaks. On mitmel eelneval aastal olnud turniiride võitjaks ja omanud rändkarikat. Sellel korral tuli taanduda II kohale 406 punktiga.

6. MÄLUAUK. Kolm tublit musketäri: Rein Alliksaar, Ilmar Roosioks, Raivo Ignatov. Väga laiahaardeliste teadmistega,

keskmise kiirusega vastajad. Tihti omavahel kõhklejad, eriti ei protesteerid, sageli küsivad täiendavalt küsimust, et olla enesekindlad. On kõikide teemade suhtes teadlikud. Vastavad alati tubli, vaatamata ka koha vahetuse saalis, mis ei mõjutanud õigete vastuste saamist. Olid järjekindlad ja visad, ning seetõttu tulidki „kullale“. Saavutati 420 punktiga võitja tiitel, seega I koht ja rändkarikas selleks aastaks oma valdusse.

Ei saa enne lõpetada, kui tahan tänada vastuste kontrollijat-tabelipidajat Annika Alliksaart, kes oli rahulik, väga tubli ja kannatas tihti enda kõrval istuva mängujuhi nilbeid elumärkusi. Aga noh – lõpp hea, kõik hea!

Suur tänukultuurikeskuse juhatajale Riina Pakasele kingituskoorma väljavalimisel ja mõnusa meeleolu organiseerimisel lõppvooruse.

Mida toob sügis? Kas uus turniir? Eks elu näitab! Kõike head soovides,

Ants Kirikal
Mängujuht

Malest

Peale aastast pausi toimusid Ants Pihlaku eestvedamisel Võhma linna lahtised male-meistrivõistlused, mis lõppesid 23. märtsil 2010. Mängiti talv läbi igal esmaspäeval.

Paremusjärjestus kiirmales:

- 1) Jaan Voll 8 punkti;
- 2-3) Ants Pihlak ja Rein Vahtra 6,5 punkti (ka omavahel mängisid viiki);
- 4) Ain Vahtra 5 punkti;
- 5-6) Mati Kärt ja Üllar Tamm 4,5 punkti (omavahel viiki);
- 7-8) Karl Nõmm ja Endel Rõuk 3 punkti (omavahel viiki);
- 9-10) Teele Vahtra ja Ants Saluste 2 punkti (omavahel viiki).

Enda mänguga ma rahule ei jäänud, sest oskasin kaks kindlat võiduseisu maha puterdada.

Karl Nõmm

Praegu käivad linna esivõistlused tavalises males. Selle tulemustest juba järgmises linnalehes.

7. aprillil toimus Suure-Jaanis Suure-Jaani ja Võhma vaheline sõprusmatš males 10-1 laual, mille võitsid võõrustajad 14,5:5,5. Meie maletajatest olid tublimad Ants Saluste (võitis oma vastase mõlemas partiis), Ants Pihlak, Rein Vahtra ja Enn Tomson.

Järgmine sõpruskohtumine toimub aasta pärast Võhmas.

30.-31. juulil toimuvatel linnapäevadel on kavas traditsiooniline malevõistlus. Seniks head harjutamist!

Koroonast

Seoses uue spordihoone avamisega on Võhma koroonamängijad saanud omale võimalused selle mängu harastamiseks. SK Võhma hankis läbi kohaliku omaalgatuse projekti mänguvahendid ja koroonamängud käivad igal teisipäeval ja neljapäeval täies hoos. Täna on koroonafanaatikust Vello Lehtl läbi viidud ka esimesed Võhma linna esivõistlused, millest võttis osa kokku 18 selle mängu harastajat. Esikolmik kujunes välja pärast kuu aega kestnud võistlusi järgmine:

1. Vello Lehtla
2. Rainer Ahjupera
3. Ruve Koska

Ainsa naisena osales neil võistlustel kokkuvõttes 14. koha saanud Kärt Rebane.

Kohe on lõppemas ka Võhma linna esivõistlused paarismängus. Nendest tulemustest juba järgmises linnalehes numbris.

Aare Järvik

Mulgimaa saskumängijate teistkordne võit

Mulgimaa ja Jõgevamaa teine maavõistlus peeti 10. aprillil Kolga-Jaanis. Mulgimaad esindasid seekordsel kohtumisel 5 paari Võhma linnast ja Kõo vallast ning 5 paari Kolga-Jaani vallast, Jõgevamaad aga Põltsamaa linna ja valla saskusõbrad.

Kuigi kolm esimest kohta hõivasid Jõgevamaa paarid Peil–Jürgenson (maksimaalselt 72 punkti), Soolepp–Simon (65 punkti), Teder–Ojassalu (64 punkti), võitsid teise maavõistluse ülekaalukalt Mulgimaa saskumängijad 552 punktiga põltsamaalaste 511 vastu.

Mulgimaa kolmeks paremaks paariks osutusid Andresson–Ilves (Kolga-Jaani) 62 punktiga, Kask–Saluste (Võhma) 61 punktiga ja Aren–Orgusaar (Kolga-Jaani) 60 punktiga.

On huvitav märkida, et ka esimesel maavõistlusel kogusid Mulgimaad esindanud Võhma linna ja Kõo valla saskumängijad 552 punkti. Jõgevamaa saagiks jäi 539 punkti. Kõik meespaarid seljatasid 68 punktiga Võhma linna naispaari Ilme Mägi–Tamara Parik.

Kolmas maavõistlus peetakse selle aasta novembris Põltsamaa õdusas kohvikus Rivaal.

Villu Ojassalu
Maavõistluse ellukutsuja

Teade

Kehtestatud planeeringute ülevaatamisest

Võhma Linnavalitsus teatab, et Võhma Linnavolikogu 25. märtsi 2010 otsusega nr 7 kinnitati kehtestatud üldplaneeringu ja detailplaneeringute ülevaatamise tulemused.

Kehtestatud planeeringute ülevaatamise käigus selgitati planeeringukohase arengu tulemused, edasielluviimise võimalused ning uue planeeringu koostamise vajadus.

Olulisemad planeeringujärgse arengu tulemused:

- heitveepuhasti Kirsi tn 3;
- kesklinnas pargiteed ja -valgustus;
- terviserada;
- Pargi tänava puurkaev-pumpla;
- gümnaasiumi spordikompleks;
- muuseum tuletõrjemajas.

Olulisemad planeeringujärgselt toimuvad ja lähiajal kavandavad tegevused:

- linna põhjaosa vee- ja kanalisatsioonitrasside rajamine;
- gümnaasiumi staadioni rekonstrueerimine;
- jäätmejaama rajamine Kirsi tn 3;
- katlamaja ümberehitamine hakkepuidu küttele.

Otsustati jätta kehtima Võhma linna üldplaneering ning jätkata planeeringujärgsete eesmärkide täitmist. Kehtima jäetakse ka kõik kehtivad detailplaneeringud.

Riigikogu Rahvaliidu fraktsiooni tegevusest märtsis 2010

Seadusandlus

Muudatusettepanekud riikliku pensionikindlustuse seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusele

Riigikogu Rahvaliidu fraktsioon esitas 14 muudatusettepanekut riikliku pensionikindlustuse seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusele. Rahvaliidu fraktsioon on seisukohal, et valitsuse poolt Riigikogule esitatud pensioniea tõstmise kava on puudulikult ette valmistatud, mistõttu valitsus peab selle Riigikogu menetlusest tagasi võtma. Enne kui otsustada pensioniea tõstmise, on hädavajalik analüüsida vanemaealiste võimetekohase tööerakendamisega kaasnevaid probleeme. Vaja on tarvitusele võtta abinõud inimeste tervise edendamiseks, eeskätt meeste eluea tõstmiseks, ning eakate sotsiaalse toimetuleku ja pensionikindlustuse tagamiseks kooskõlas Euroopa sotsiaalhartaga. Tuleb hüvitada teise pensionisamba kahjud, mida riik on põhjustanud.

Riigikogu otsus: ettepaneku tegemine vabariigi valitsusele

Käesoleva eelnõu raames tehti ettepanek luua tööministri ametikoht. Ministri ülesanne on välja töötada töökohtade loomise abinõude plaan ja selle rakenduskava ning kavade elluviimise koordineerimine erinevate ministeeriumide ja ametkondade vahel.

Terviktekst: *Rahvaliidu koduleheküljel (www.eri.ee) → Rahvaliidu Riigikogus → Esitatud eelnõud Riigikogus*

Muudatusettepanek seaduseelnõule „Abipolitseiniku seadus (633 SE)“

Riigikogu Rahvaliidu fraktsioon teeb ettepaneku sõnastada eelnõu § 4 lõige 1 järgmiselt: „Abipolitseinikuks võib nimetada 21-aastaseks saanud vähemalt keskharidusega Eesti kodaniku, kes on

läbinud ajateenistuse kaitseväes, valdab eesti keelt politseiametnikele ettenähtud keeleoskustasemel ning vastab abipolitseiniku kutsesobivuse nõuetele.“ Fraktsiooni arvates eeldab abipolitseiniku tegevus ja staatus praktilisi elukogemusi, relvakäsitsemisoskust ning korratunnetust. Kõiki neid omadusi aitab kujundada ajateenistus kaitseväes. Noortele ja väheste elukogemustega isikutele abipolitseiniku staatuse andmine võib diskrediteerida selle ameti tõsiseltvõetavust. Samuti võib see liiga noorele inimesele mõjuda psüühiliselt koormavalt.

Arupärimised

9. märtsil esitas fraktsioon põllumajandusminister **Helir-Valdor Seederile** arupärimise täitmata lubaduste kohta uute töökohtade loomiseks kalanduse valdkonnas. Juba 2007. aastal algatati suurprojekt eesmärgiga rajada koos välisinvestoritega Audrusse suur, 8 miljardit krooni maksev kohafarm, mis pidi andma tööd ligi 1200 inimesele. Projekti üks eestvedajaid oli minister Seederi tollane nõunik Alar Oppar, kes esialgu kinnitas, et riigilt pole investoritel oodata mingeid toetusi. Paraku lahvas skandaal ning prokuratuur on saatnud kohtusse kriminaalasja, mille kohaselt süüdistatakse Opparit erafirma huvides mõjuvõimuga kauplemises ja pistise võtmises kokku ligi miljoni krooni ulatuses. Rahvaliidu soovib arupärimises teada, mis saab Audru kalafarmi rajamise plaanist ja piirkonna elanikele lubatud 1200 töökohast, mille loomine on takerdunud ministri endise nõuniku kahtlase tegevuse tagajärjel.

Infotunnid

• 10. märtsil küsis **Mai Treial** regionaalminister Siim-Valmar Kiislerilt kohalike omavalitsuste infrastruktuuriinvesteeringute

kohta. **Ester Tuiksoo** küsis avalike teenuste kättesaadavuse kohta maapiirkondades.

Terviktekst: *Riigikogu koduleheküljel (www.riigikogu.ee) → Riigikogu töö → Stenogrammid 10.03.2010*

• 17. märtsil küsis **Mai Treial** peaminister Andrus Ansipilt tervishoiu jätkusuutlikkuse ning arstiabi kättesaadavuse kohta.

Terviktekst: *Riigikogu koduleheküljel (www.riigikogu.ee) → Riigikogu töö → Stenogrammid 17.03.2010*

• 24. märtsil küsis **Mai Treial** sotsiaalminister Hanno Pevkurilt pensioniea tõstmise kohta.

Terviktekst: *Riigikogu koduleheküljel (www.riigikogu.ee) → Riigikogu töö → Stenogrammid 24.03.2010*

Olulise tähtsusega riikliku küsimuse arutelu

11. märtsil „Töökohtade loomine – kriisist väljumise põhi küsimus“ arutelu

11. märtsil arutelul esindas Rahvaliidu seisukohti fraktsiooni esimees Karel Rüütli. Ta rõhutas, et tööpuuduse leevendamine eeldab erakondade kokkulepet ning konkurentsivõimelise majanduskeskkonna loomist. Samuti märkis Karel Rüütli oma kõnes, et Rahvaliidu arvates on töötuse leevendamine lahutamatu seotud regionaalpoliitikaga. Osa tööpoliitikameetmete rahast peaks olema võimalik kasutada kohalike omavalitsuste kaudu, sest kohapeal tuntakse inimesi ja igas omavalitsuses on hädapärased töid, kus saab töötuid edukalt rakendada

Terviktekst: *Riigikogu koduleheküljel (www.riigikogu.ee) → Riigikogu töö → Stenogrammid 11.03.2010*

Karel Rüütli
Riigikogu Rahvaliidu fraktsiooni esimees

Swedbank

Pangabuss

Kõik oma rahaasjad saate korda ajada pangabussis!

Võhma linnavalitsuse juures peatub pangabuss üle nädala esmaspäeviti kell 11.15–13.15

(II kvartalis: 26. aprill, 10. ja 24. mai, 7. ja 21. juuni)

Bussis saate:

- nõu pangateenuste kohta
- tellida ja kätte pangakaardi
- makseautomaadist oma kontole sularaha kanda ja välja võtta
- teha arvuti abil makseid
- sõlmida hoiuseid ja erinevaid lepinguid

Pangabussi sõiduplaan internetis: www.swedbank.ee
Küsige lisa 6 310 310

Neljapäeval, 30. aprillil kell 17.00
linnavalitsuse platsil

VOLBRIMÖLL

Lökke ümber on oodatud
nii väikesed kui ka suured nõiad.

Toimuvad erinevad mängud

Luudade-harjade näitus.

Stiilseimale nõiakostüümile auhind.

Kehakinnituseks pakutakse nõiakäkki.

Nõiarüü selga
ja möllule!

AASTA PARIM KOKKUTULEK!

Lõikuskuu kahekümnendal päeval on Raplamaale Toosikannule lahkesti oodatud Kodutütarde ja Noorte Kotkaste endised liikmed.

KOKKUTULEKU AMETLIK AVAMINE
ON 21. AUGUSTIL KELL 11:00.

MEENUTUSED, HEIETUSED,
JÕUKATSUMISED, TANTS JA TRALL
KESTAVAD 22. AUGUSTI
KESKPÄEVANI!

OSALEMISOOVIGA PALUME
PÕÖRDUDA OMA KODUMALEVA
NOORTEINSTRUKTORI POOLE.

INFO: WWW.VILISTLASED.COM
VÕI 51 51 612, 51 77 049

OSALEMINE ON TASULINE JA
KOHTADE ARV PIIRATUD!
TULE JULGESTI, TEGEVUST
JÄTKUB KÕIGILE!

JAAK KÖDAR	Ida-Viru vald	Pealinn Euroopas	Vene lennuk	Ukraina linn	Kepp	✿	✿	H ₂ O	Rahutust tekitav	Ladina	Ameerika saareriik	Maitsetaim	✿	Vastust andma	✿
Raekoda					Magistraadahoone	↻							↻		Ruumala
Sidima					End. vintpüss										Muuseas
Ehe			Väärikus		Oma jõul					Sooaur					
Esinemisväljak			Vana		Kala					Helilooja					
Asesõna				Näitleja	United States			End. helilooja	Liigne	Aar					Mangaan
✿	↓	Röumärk	Armeenia poeet					Avaus				Lapse toitja			
Noot			Astjake	Tulemaalane				Pindala	Kurat						
Absorbeeris				Okkatooline moodustis	Jooginõu				Jood	Sina		Legaat		Lämmastik	Mi
Ürgaeg			Vene haldusüksus	Gruusia raha				Jood	Mitte otsene	Vikati vars					
Klimp				Skandinaavia laulik										Aasia riik	Kalevipoja lahingupaik
✿	↓	Tartu veekeskus			Jälle			Üpris	Kaklus					Aar	Kulturist
Kohupiimasa					Endine					Eoskott					
Hoov			Lapsevanem	Ratsaväljalane		Isaskala elund	Mi					Lille osa	Süütevahend		
SEJ			Tulu	Koldes	Haigus				Mi		Beebi	Liiter			
Uhteorud					Ofitsiaalne	La-bemoll									Metroo
✿	↓	Nurm	Ahv		Auk	100 m ²			Jood	Maailmajagu	Ümar ese				
Rüüstas							@				Kelvin	Ninahäälik		Ultra-lühi	
Magama jääma					Gaas	Ei. 92							Amper	Tallium	Seleen
Berüllium		Anna võlgu	Tark	Capone						12 kuud	Sumeri linn				
Amper		Noot	Kreeka sõjajumal		Sõnajalg	Näkk	Kreeka eepos					Sumeri jumal	Laplane		Isikukood
Jorjen					Laiatõlgne	Papagoi								Noot	Vald Harjus
Selge			Jäme vorst	Detsiaar				Lamba laps	Kahe rattaline sõiduk	Papagoi					
✿	↻							Merisaarmas							Raadius
✿		End. helilooja			Aaker	Asesõna					Linnapea				

Ristsõna

Vastus tumedalt ääristatud ruutudes.

Koostas Heino Laagus.

Eelmises numbris ilmunud ristsõna vastuseks oli: "Me ei pea õpetama lugemist, me peame õpetama lugemisar-mastust". Õigeid vastuseid laekus 34.

Loosiõnn naeratas Jaanek Talisainenile.

Õnnitleme võitjat ja ootame uusi lahendusi. Vastusekupongid palume tuua linnavalitsusse sekretäri kätte (samast saab kätte auhinna) või panna I korrusel asuvasse postkasti.

Et päevade lennus jääks püsima kevad, et päike jääks põsele särama. Et õnne ja tervist oleks veelgi enam – rõõm ootaks Teid koduvärvall!

Õnnitleme aprillikuu sünnipäevalapsi!

96	23.04	JAAK MÄND
89	01.04	MAGDA-ALINE SÄRG
	24.04	HELMİ LOTT
87	03.04	LINDA MÄGI
	12.04	ALICE MASING
84	21.04	LAINЕ KULD
81	23.04	ANTS KIRIKAL
80	08.04	OLGA PIMENOVA
	28.04	ANNI-MARIE SAARITS
75	22.04	SELMA KANDLA
70	10.04	TAMARA KALJURA
	23.04	INA VISSAK
65	04.04	HEIKKI ADOLF ARVELA
	07.04	HELVE-KAJA OSS
	26.04	EDITH MARIE ANNE
		ROLLANDE JEANNOLIN

Võhma Linnaleht nr. **VASTUS:**

NIMI ja AADRESS:

VÕHMA MUUSEUM JA VAATETORN
 avatud neljapäeviti kella 14-17.
 Võhma Ajaloo Sõprade Selts

Vabandus
 Eelmise linnalehe (Võhma Linnaleht nr 144, märts 2010) rubriiki „Õnnitleme lapse sünni puhul!“ on lipsanud kogemata sisse üks viga. Tänu tähelepanelikele linnakodanikele (Aitäh teavitamast!) parandame vea selles lehes. Linnalehe toimetus kahetseb juhtunut ja vabandab kõikide ees, kellele oleme segadust tekitanud.

Kristi Talvel ja Indrek Bergmannil sündis 08. veebruaril tütar MIIA
Palju jõudu ja kannatlikkust vanematele lapse kasvatamisel!

Linnalehe toimetus

Mälestame
 ANATOLI MIHNO
 04.06.1937 – 02.04.2010

PILISTVERE KOGUDUSE TEATED

01. mai, L Koguduse talgud: lööme kaasa Jõusaalimaja koristuses! Algus kell 10.00

08. mai, L Koguduse talgud: Algus kell 10.00

Pühapäevakool (3-6a) toimub igal laupäeval kella 11-14 7-14 aastaste PUUTÖÖRING igal laupäeval 11-14

Jumalateenistused Pilistvere talvekirikus igal pühapäeval kell 13.00

Kontakt: Hermann Kalmus 55 32 789 hermann.kalmus@eek.ee

Kõik on kutsutud, kõik on oodatud. Pilistvere kogudus